

KANGASALAN
YMPÄRISTÖNSUOJELUN VALVONTASUUNNITELMA
VUOSILLE 2020-2023

KANGASALAN YMPÄRISTÖNSUOJELUN VALVONTASUUNNITELMA VUOSILLE 2020-2023**Sisällysluettelo**

1	Valvontasuunnitelman laatiminen	3
2	Kangasalan ympäristöolot ja merkittävimmät pilaantumisen vaaraa aiheuttavat toiminnot	4
3	Valvonnan keinot, valvontatarkastukset	5
4	Valvonta ja valvottavat kohteet	6
4.1	Valvottavien kohteiden tarkastustiheyden määrittely sekä toimintojen riskitekijät	7
4.2	Valvonnan maksullisuus	8
4.3	Ympäristöluvanvaraiset, rekisteröitävät ja yleisen ilmoitusmenettelyn mukaiset kohteet	9
4.4	Ympäristönsuojelulain mukaisten ilmoitusten valvonta	11
4.5	Ympäristönsuojelulain mukaiset muut valvontakohteet	11
4.5.1	Hajajätevesien valvonta	11
4.5.2	Eläinsuojien valvonta	12
4.5.3	Ympäristönsuojelumääräysten valvonta	12
4.6	Jätelain mukainen valvonta	13
4.7	Maa-ainelain valvonta	14
4.8	Vesilain mukainen valvonta	15
4.9	Vesihuoltolain valvonta	15
4.10	Luonnonsuojelulain valvonta	16
4.11	Muu lainsäädäntö	17
4.11.1	Kemikaalilaki ja REACH-asetus	17
4.11.2	Maastoliikennelaki ja vesiliikennelaki	18
4.11.3	Laki merenkulun ympäristönsuojelusta	18
4.12	Ympäristön tilan seuranta	18
5	Valvontaohjelma	19
6	Valvonnan resurssit	20
7	Yhteistyö	21
8	Valvontasuunnitelman ja -ohjelman seuranta	22

1 Valvontasuunnitelman laatiminen

Ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaan valvontaviranomaisen on järjestettävä annettujen säädösten ja määräysten valvonta niin, että se on laadukasta, säännöllistä ja tehokasta ja perustuu ympäristöriskien arviointiin. Ympäristönsuojelulain 168 §:n mukaan valtion valvontaviranomaisen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava alueelleen ympäristönsuojelulain mukaista säännöllistä valvontaa varten suunnitelma (valvontasuunnitelma). Valvontasuunnitelmassa on oltava tiedot alueen ympäristöoloista ja pilaantumisen vaaraa aiheuttavista toiminnoista sekä käytettävistä valvonnan voimavaroista ja keinoista. Suunnitelmassa kuvataan tämän lisäksi valvonnan järjestäminen ja riskinarvioinnin perusteet sekä valvonnasta vastaavien viranomaisten yhteistyö. Edellinen ympäristönsuojelun valvontasuunnitelma on laadittu vuosille 2016-2020.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on valvottava toimivaltaansa kuuluvia ympäristölupavaraisia, rekisteröitäviä ja yleisen ilmoitusmenettelyn varaisia toimintoja säännöllisesti määräaikaistarkastuksin. Tarkastuskohteet ja -tiheys on määriteltävä ympäristöriskien arvioinnin perusteella. Ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava valvottavien toimintojen määräaikaistarkastuksista sekä niiden muusta säännöllisestä valvonnasta valvontaohjelma. Valvontaohjelmassa on oltava tiedot valvottavista kohteista ja niihin kohdistettavista säännöllisistä valvontatoimista.

Jätelain 124 §:n mukaan valvontaviranomaisen on määräajoin tarkastettava laitokset ja yritykset, joissa syntyy vaarallista jätettä sekä jätteen ammattimaista keräystä harjoittavan toiminnanharjoittajan toiminta. Ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava jätelain 100 §:ssä tarkoitetun jätteen ammattimaisen keräyksen valvontaa varten suunnitelma.

Tähän Kangasalan kaupungin ympäristönsuojelun valvontasuunnitelmaan on kirjattu ympäristölupalaitosten, rekisteröitävien ja yleisen ilmoitusmenettelyn mukaisten toimintojen tarkastusten ja muiden säännöllisten valvontatoimenpiteiden perusteet. Valvontaan liittyvistä toimenpiteistä voidaan periä maksua ympäristönsuojelulain mukaisen valvonnan ja maaineslain mukaisen valvonnan osalta (YSL 205 §). Tarkastusmaksusta määrätään

ympäristönsuojeluviranomaisen taksassa. Kangasalan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisena toimii viranomaislautakunta.

2 Kangasalan ympäristöolot ja merkittävimmät pilaantumisen vaaraa aiheuttavat toiminnot

Vuoden 2019 lopussa Kangasalan kaupungin asukasmäärä oli noin 31 800. Kaupungin kokonaispinta-ala on noin 870 km², josta maapinta-ala on noin 660 km². Kuntaliitoksin Kangasalaan ovat liittyneet Sahalahti 1.1.2005 ja Kuhmalahti 1.1.2011.

Järvillä on keskeinen merkitys Kangasalan maisemassa. Kangasalan kaupungin alueella sijaitsee noin 150 yli hehtaarin kokoista järveä. Kaupungin pinta-alasta noin neljännes on vettä. Kangasalan kaupungin alueella kokonaan tai osittain sijaitsevien järvien vesipinta-alasta 96 prosenttia soveltuu virkistyskäyttöön hyvin tai erinomaisesti. Pääosan vesipinta-alasta muodostavat kolme suurinta järveä: Roine, Längelmävesi ja Vesijärvi, jotka soveltuvat hyvin virkistyskäyttöön.

Kangasalla sijaitsee kuusi pohjavesialuetta. 1-luokan pohjavesialueita ovat Vehoniemenharju, Riku ja Lintusyrjä ja 2-luokan pohjavesialueita ovat Kirkkoharju-Keisarinharju, Vuortenharju ja Kuhmalahden Kirkkoharju. Pohjavesialueiden luokitukset ja rajaukset on tarkistettu v. 2018-2019. Pohjavesialueiden uudelleenluokitus- ja rajaustyön yhteydessä Kirkkoharju A, B ja C -pohjavesialueet sekä Keisarinharjun pohjavesialue yhdistettiin yhdeksi pohjavesialueeksi (nykyinen Kirkkoharju-Keisarinharjunpohjavesialue). Talousvesi pumpataan Kangasalla Rikun ja Raikun vedenottamoilta. Rikun vedenottamo sijaitsee Vesijärven rannalla, ja raakavesi onkin suurimmaksi osaksi Vesijärvestä rantaimetyntyttä pohjavettä. Raikun pohjavesi pumpataan Vehoniemen harjusta. Kangasalan pohjavesialueiden uutta suojelusuunnitelmaa ollaan laatimassa ja se valmistuu v. 2020-2021 vaihteessa.

Kangasalla sijaitsee useita viitoitettuja metsä- ja luontoreittejä kuten Kaarinanpolku ja Kirkkojärven kulttuuri- ja luontopolku. Kangasalan kaupungin omistamia luonnonsuojelualueita ovat Pähkinäkallio, Suoramanjärven lehto, Laikkolannokka, Isonlukon lukkoalue, Hietalahden lehto, Lemposen lehto, Hanhiluponkorpi, Pahakorpi sekä Seppälän metsä. Näiden lisäksi kaupunki omistaa alueita myös Tervaniemenlahden sekä Kirkkojärven ja Taivallammin

luonnonsuojelualueilta. Kangasalla on yhdeksän Natura 2000 -verkostoon kuuluvaa arvokasta luontoaluetta: Keisarinharju-Vehoniemenharju, Hepomäki-Kalkunvuori, Kirkkojärven alue, Salmuksen alue, Längelmäveden saaret, Hautalammi, Tervaniemenlahti, Vehkajärvi ja Sipilän niitty.

Kangasalla suurimmat pilaantumisen vaaraa aiheuttavat ne toiminnot, jotka sijaitsevat pohjavesialueilla mm. polttonesteiden jakeluasemat, maa-ainesten otto sekä lämpökeskukset. Maaperän pilaantumista voi aiheutua, jos alueella on ollut esimerkiksi teollista toimintaa, maa-, ilma- tai vesiliikennettä, jätteiden käsittelyä, öljyjen tai kemikaalien varastointia ja kuljetusta tai ampumarata.

3 Valvonnan keinot, valvontatarkastukset

Valvonnan tavoitteena on varmistaa, että toiminnanharjoittajat noudattavat ympäristölainsäädäntöä. Valvontatehtävät järjestetään käytettävissä olevien voimavarojen mukaan niin, että valvonnan laatu ja tehokkuus ovat mahdollisimman hyvät. Toiminnan lainmukaisuuden valvomiseksi valvontaviranomaisen on tehtävä luvan saaneen toiminnan tarkastus riittävän usein. Tarkastus on syytä tehdä myös, jos onnettomuudesta, tuotantohäiriöstä, rakennelman tai laitteen purkamisesta tai muusta niihin rinnastettavasta syystä aiheutuu päästöjä tai syntyy jätettä siten, että siitä voi aiheutua välitöntä ja ilmeistä ympäristön pilaantumisen vaaraa tai jätteen määrän tai ominaisuuden vuoksi erityisiä toimia jätehuollossa.

Jos onnettomuuden, haitasta tehdyn ilmoituksen, luvan noudattamatta jättämisen tai muun seikan vuoksi on aiheutta olettaa, että toiminnasta aiheutuu terveyshaittaa tai merkittävää muuta ympäristönsuojelulaissa tarkoitettua kiellettyä seurausta tai sen vaaraa, valvontaviranomaisen on tarkastettava toiminta tai selvitettävä asia muulla asianmukaisella tavalla. Tarkastus on tehtävä, jos maahan tai pohjaveteen on päässyt ainetta, joka saattaa aiheuttaa pilaantumista. Tarkastus on lisäksi suoritettava toiminnanharjoittajan, asianosaisten ja muiden vaatimusten vuoksi, jollei tarkastusta ole pidettävä ilmeisen tarpeettomana.

Luvanvaraisilla, rekisteröidyillä ja yleisen ilmoitusmenettelyn varaisilla laitoksilla lakien ja määräysten noudattamista valvotaan suunnitelmallisesti määräaikaistarkastuksin ja tarkastamalla toiminnalta edellytetyt päästö- ja ym. raportit sekä selvitykset. Valvontaan

kuuluvat tarkastusten lisäksi myös lausunnot ja neuvottelut, joilla vaikutetaan ympäristölupamääräysten sisältöön ja joilla luodaan valvonnan edellytykset.

Luparikkomustilanteessa ryhdytään tarpeellisiin toimiin (neuvottelu, kehoitus, hallintopakko) ja varmistetaan, että toiminnanharjoittaja toteuttaa tarvittavat toimet, joilla laillinen tila palautetaan. Valvontaviranomaisen tulee tehdä mm. ympäristönsuojelulain rikkomisesta tai laiminlyönnistä ilmoitus poliisille esitutkintaa varten. Laittoman tilanteen korjaamiseksi joudutaan tarpeen vaatiessa käyttämään samanaikaisesti valvontaviranomaisen hallinnollisia, että poliisin rikosoikeudellisia keinoja. Valvontaviranomainen voi myös keskeyttää toiminnan, jos ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavasta toiminnasta aiheutuu välitöntä terveyshaittaa tai merkittävää muuta välitöntä ympäristön pilaantumista, jollei haittaa voida muutoin poistaa tai riittävästi vähentää.

Kaikista tarkastuskäynneistä laaditut muistiot ja pöytäkirjat sekä muut oleelliset valvontatoimet arkistoidaan Facta Ympäristö- tietojärjestelmään sekä kyseisen laitoksen asiakirjojen yhteyteen. Muistiot ja pöytäkirjat lähetetään myös aina toiminnanharjoittajalle.

Ympäristölainsäädännön laillisuusvalvonnassa keskeisintä on laillisen tilan palauttaminen rikkomustapauksissa hallinnollisin keinoin sekä lakia rikkoneiden saattaminen rikosoikeudelliseen vastuuseen teoistaan. Määräyksiin tai kieltöihin sekä niitä tehostavaan hallintopakkoon joudutaan turvautumaan silloin, kun kehoitus ei ole riittävä toimenpide tai se ei johda toivottuun tulokseen. Viranomainen voi antaa tällöin toiminnanharjoittajalle määräyksen tai kiellon toimia tietynlaisella tavalla sekä tehostaa velvoitetta uhkasakon, teettämisen tai keskeyttämisen uhalla. Hallinnollisten valvontatoimien käyttö päättyy vasta, kun lainvastainen tilanne on korjattu.

4 Valvonta ja valvottavat kohteet

Ympäristönsuojelulain mukainen valvonta koskee laitoksia ja yrityksiä, joiden toiminnan päästöt, jätteiden loppusijoitus tai jätteiden käsittely ja hyödyntäminen edellyttävät ympäristönsuojelulain mukaista ympäristölupaa, yleistä ilmoitusmenettelyä tai rekisteröintiä sekä kertaluonteista toimintaa koskevaa ilmoitusmenettelyä. Maa-ainelain ja maastoliikennelain osalta valvontasuunnitelma ja -ohjelma koskee edellä mainittujen lakien mukaisten lupien

valvontaa. Jätelain osalta valvontasuunnitelmaan ja -ohjelmaan sisältyy jätelain 100 §:n mukaiset keräystoiminnot.

Säännöllistä valvontaa tehostetaan kohdistamalla valvonta riskinarvioinnin avulla ympäristön kannalta haitallisimpiin ja suurimman riskin kohteisiin. Ympäristöriskillä tarkoitetaan ympäristön pilaantumiseen liittyviä riskejä, jotka kattavat myös päästöistä aiheutuvat terveysriskit.

Tarkastusaikataulua, tarkastustiheyttä ja voimavarojen tarvetta suunniteltaessa on otettu huomioon eri toimintojen aiheuttama ympäristön pilaantumisen riski. Riskinarvioinnin ensimmäinen vaihe on toimialakohtaisten riskien tunnistaminen. Toisessa vaiheessa tunnistetaan laitosten yksilölliset riskit. Tunnistetut ja arvioinnissa käytetyt riskit ovat: melu ja ääni, päästöt ilmaan, viemäriin, pintavesiin, pohjavesiin ja maaperään, haju, roskaantuminen, epäsiisteys sekä toiminnan sijainti (pohjavesialue tai vesistön läheisyys). Valvontaluokituksen mukainen tarkastustiheys on kerran kolmessa vuodessa tai kerran viidessä vuodessa. Maa-ainesten ottoon liittyvät louhinta ja murskauslaitokset tarkastetaan vuosittain maa-ainelain mukaisen valvontatarkastuksen yhteydessä.

Pääsääntöisesti valvontatyö koostuu tarkastusten suorittamisesta, raporttien tarkastamisesta, selvitysten ja suunnitelmien hyväksymisestä, projektiluonteisesta valvonnasta sekä valituksiin ja akuutteihin tilanteisiin reagoimisesta.

4.1 Valvottavien kohteiden tarkastustiheyden määrittely sekä toimintojen riskitekijät

Ympäristönsuojelulain 168 §:n mukaisesti määräaikaistarkastusten tarkastuskohteet ja -tiheydet tulee perustua toimintojen riskien tunnistamiseen. Kangasalla käytetään riskinarviointiin perustuvaa tarkastustiheyden määrittelyä. Ensimmäisessä vaiheessa tunnistetaan toimialakohtaiset riskit. Toisessa riskinarvioinnin vaiheessa tunnistetaan laitosten yksilölliset riskit.

Ympäristöriskien arvioinnin perusteina tulee olla vähintään kyseisen laitoksen mahdolliset ja tosiasialliset vaikutukset ihmisen terveyteen ja ympäristöön ottaen huomioon päästöt, päästötyypit, paikallisen ympäristön herkkyydet ja onnettomuusriski sekä toiminnan lupaehtojen noudattaminen. Toimialoittain on arvioitu keskeisimmät riskitekijät ja niiden vaikutukset, joiden mukaan laitosten tarkastustiheys on karkeasti määritelty. Toimialojen sisällä tarkastustiheys voi

olla eri laitosten kesken erilainen. Laitosten tarkastustiheyteen vaikuttaa toiminnan sijainti esim. pohjavesialueella tai vesistöjen läheisyydessä, itse toimintaan liittyvät riskit mm. toiminnan luonne sekä toiminnan aikaisempi valvontahistoria. Tarkastustiheyttä voidaan myös muuttaa esim. toistuvien valvonnassa havaittujen puutteiden tai toiminnasta tulneiden valitusten vuoksi.

4.2 Valvonnan maksullisuus

Ympäristönsuojelulain 205 §:n 2 momentin mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi periä maksua ympäristönsuojelulain mukaisen luvan, ilmoituksen tai muun asian käsittelystä, laatimaansa valvontaohjelmaan perustuvista luvanvaraisen, rekisteröitävän ja yleisen ilmoitusmenettelyn varaisen toiminnan määräaikaistarkastuksista ja niiden muusta ohjelmaan perustuvasta säännöllisestä valvonnasta sekä tarkastuksista, jotka ovat tarpeen 175 tai 176 §:ssä tarkoitetun kiellon tai määräyksen noudattamisen valvomiseksi taikka 181 §:ssä tarkoitetun toiminnan keskeyttämisen valvomiseksi. Ympäristölupahakemuksen ja maa-aineslupahakemuksen yhteiskäsittelystä ja valvonnasta kunnalle perittävistä maksuista säädetään maa-aineslain 23 §:ssä. Kunnalle perittävä maksu voi vastata enintään suoritteen tuottamisesta kunnalle aiheutuvia kokonaiskustannuksia. Maksun perusteista määrätään tarkemmin kunnan hyväksymässä taksassa. Kangasalan ympäristönsuojeluviranomaisen taksa on päivitetty 22.5.2019 § 50.

Maksua ei peritä viranomaisen eikä haittaa kärsivä asianosaisen aloitteesta vireillepannun asian käsittelystä. Ympäristöluvan muuttamisesta maksu peritään toiminnanharjoittajalta, vaikka asia on tullut vireille viranomaisen hakemuksesta. Muiden kuin viranomaisen tai haittaa kärsivän asianosaisen vaatimuksesta vireillepannun asian käsittelystä saadaan periä vireillepanijalta maksu, jos vireillepanoa on pidettävä ilmeisen perusteettomana.

Mikroyritysten maksujen on oltava kohtuulliset ottaen huomioon toiminnan laajuus ja luonne. Maksujen on oltava kohtuulliset myös, jos toiminnanharjoittajan asemassa on sellainen luonnollinen henkilö, joka ei harjoita taloudellista toimintaa. Ympäristönsuojelulain 206 §:n 2 momentin mukaan mikroyrityksellä tarkoitetaan taloudellista toimintaa harjoittavaa luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jonka palveluksessa on vähemmän kuin 10 työntekijää ja jonka vuosiliikevaihto tai taseen loppusumma on enintään 2 miljoonaa euroa. Kangasalan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen taksan mukaan mikroyrityksiltä ympäristönsuojelun valvontamaksut peritään vähentäen 25 % suoritemaksusta.

4.3 Ympäristöluvanvaraiset, rekisteröitävät ja yleisen ilmoitusmenettelyn mukaiset kohteet

Ympäristönsuojelulain 168 §:n toisen momentin mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on valvottava luvanvaraisia, rekisteröitäviä ja yleisen ilmoitusmenettelyn mukaisia toimintoja säännöllisesti määräaikaistarkastuksin. Tarkastuskohteet ja -tiheys on määriteltävä ympäristöriskien arvioinnin perusteella.

Viranomaislautakunnan toimivaltaan kuuluvia ympäristölupavelvollisia toimintoja on Kangasalan kaupungin alueella 60 laitosta (tilanne 30.11.2020), joista määrällisesti eniten on: eläinsuojat, malmien tai mineraalien kaivaminen tai maaperän aineiden otto sekä jätteen laitos- tai ammattimainen käsittely. Maa-ainesten ottolupia Kangasalan kaupungin alueella on 23 kpl. Ympäristölupa- ja maa-ainestilupahakemuksia on pääsääntöisesti koko ajan vireillä ympäristönsuojelussa. Kaikkia maa-ainestenottoon myönnettyjä lupia ei ole aloitettu, jolloin valvontaa näille kohteille ei tehdä. Osalle näistä kohteista on myös myönnetty ympäristölupa kallion louhintaan ja murskaukseen.

Kaikkien toimintojen ei tarvitse hakea ympäristölupaa, vaan osasta on tehtävä ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle ympäristönsuojelun tietojärjestelmään merkitsemistä varten (YSL 116 §). Rekisteröityjä ympäristövaikutuksiltaan pieniä toimintoja, kuten nestemäisen polttoaineiden jakeluasemia, asfalttiasemia ja polttoaineteholtaan 1-50 megawatin energiantuotantolaitoksia on Kangasalla rekisteröity 12.

Ympäristönsuojelulain mukainen yleinen ilmoitusmenettely on lupamenettelyn kaltainen menettely, joka koskee tiettyjä, vähäisiä ympäristövaikutuksia aiheuttavia toimintoja. Näitä toimintoja ovat osa eläinsuojista, sahat, varikot, eläintarhat, huvipuistot, kemikaalivarastot, pienimuotoinen koneellinen kullankaivuu, elintarvike- ja rehuteollisuus sekä vähäiset ampumaradat. Yleisessä ilmoitusmenettelyssä viranomaisen tekee valituskelpoisen päätöksen toiminnanharjoittajan jättämän ilmoituksen perusteella. Ilmoitus on jätettävä viranomaiselle viimeistään 120 päivää ennen toiminnan aloittamista. Näitä yleisen ilmoitusmenettelyn mukaisia ilmoituksia ei ole vielä tullut Kangasalan ympäristönsuojeluviranomaiselle käsiteltäväksi.

Seuraavassa Taulukko 1:ssä on lueteltu toimialoittain Kangasalan kaupungin ympäristönsuojelun valvottavat ympäristöluvat sekä rekisteröidyt toiminnat. Kohta Muu toiminta sisältää 3 ampumarataa, krematorion ja asfalttiaseman.

Taulukko 1. Ympäristölupavelvolliset ja rekisteröitävät toiminnot toimialoittain (suluissa vireillä olevat hakemukset)

<i>Toiminta</i>	<i>L=ympäristölupa R=rekisteröinti P=pohjavesialue</i>	<i>Tarkastusväli vuotta</i>	<i>Kohteiden lukumäärä</i>
<i>Energian tuotanto</i>	L+P	3	3
	L		
	R	5	3
<i>Polttoaineiden valmistus taikka kemikaalien tai polttoaineiden varastointi tai käsittely</i>	L + P	3	3
	L		
	R	5	8
<i>Haihtuvia orgaanisia yhdisteitä käyttävä toiminta</i>	L	3	1
<i>Malmien tai mineraalien kaivaminen tai maaperän ainesten otto (murskaus ja/tai louhint)</i>	L+P	1	1
	L	1	10 (1)
<i>Mineraalituotteiden valmistus</i>	L+P	3	2
	L	3	1
<i>Elintarvikkeiden tai rehujen valmistus</i>	L	3	1
<i>Eläinsuojat tai kalankasvatus</i>	L	5 (osa 3 vuotta)	19
<i>Liikenne</i>	L	3	2
<i>Jätteen ammattimainen tai laitospäinen käsittely</i>	L	3 (osa 5 vuotta)	12 (3)
<i>Muu toiminta</i>	L	5 (osa 3 vuotta)	6
	R	5	1
<i>Yhteensä</i>			73 (4)

4.4 Ympäristönsuojelulain mukaisten ilmoitusten valvonta

Erityisen häiritsevää melua tai tärinää aiheuttavasta tilapäisestä toiminnasta tai tapahtumasta on tehtävä ympäristönsuojelulain 118 § mukainen ilmoitus Kangasalan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle. Ilmoitukset koskevat pääasiassa tilapäistä murskausta, louhintaa, rakentamista tai erilaisia ulkoilmatapahtumia. Ilmoitusten johdosta tehdään tarvittaessa tarkastus.

Koeluonteisesta lyhytaikaisesta toiminnasta, jonka tarkoituksena on kokeilla uutta tekniikkaa, raaka- tai polttoainetta, valmistus- tai polttomenetelmää tai puhdistuslaitetta taikka käsitellä jätettä laitos- tai ammattimaisesti vaikutusten, käyttökelpoisuuden tai muun seikan selvittämiseksi on tehtävä ilmoitus Kangasalan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle (YSL 119 §). Koeluonteinen toiminta tarkastetaan ilmoitusta käsiteltäessä sekä toiminnan aikana.

Onnettomuudesta, tuotantohäiriöstä tai rakennelman tai laitteen purkamisen poikkeuksellisesta tilanteesta, josta aiheutuu tai uhkaa aiheutua päästöjä tai syntyy jätettä siten, että siitä voi aiheutua ympäristön pilaantumisen vaaraa tai aiheutuu erityisiä toimia jätehuollossa, on ilmoitettava Kangasalan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle (YSL 120 §).

Poikkeuksellisissa tilanteissa suoritetaan tarvittaessa tarkastus.

4.5 Ympäristönsuojelulain mukaiset muut valvontakohteet

4.5.1 Hajajätevesien valvonta

Jätevesien käsittelyvaatimuksista säädetään ympäristönsuojelulain (527/2014) 16 luvussa. Vuonna 2004 ja sen jälkeen rakennetuilla kiinteistöillä jätevesien käsittelyjärjestelmän tulee täyttää lainsäädännön vaatimukset heti. Vanhat järjestelmät tuli kunnostaa 31.10.2019 mennessä lainsäädännön puhdistusvaatimukset täyttäviksi, jos rakennus sijaitsee enintään 100 metriä rannasta tai vedenhankintakäytössä olevalla tai siihen soveltuvalla pohjavesialueella. Kiinteistön omistaja voi hakea poikkeamista kiinteistön jätevesien käsittelyjärjestelmän tehostamisesta tai kunnostamisesta, mikäli järjestelmän saneeraus on kustannuksiltaan tai tekniseltä vaativuudeltaan kohtuutonta tai jätevesien ympäristökuormitus on vähäinen. Poikkeaminen voidaan myöntää viideksi vuodeksi kerrallaan.

Viemäriverkostojen ulkopuolella olevien kiinteistöjen jätevesijärjestelmien järjestelmällistä valvontaa ei tällä hetkellä tehdä. Valvontatarkastuksia tehdään ainoastaan vireille tulleiden valitusten tai yhteydenottojen perusteella. Vuosittain tehdään joitakin tarkastuksia sekä

pyydetään selvityksiä olemassa olevista jätevesien käsittelyjärjestelmistä. Tarkastuksen yhteydessä annetaan jätevesien käsittelyyn liittyvää neuvontaa ja tarvittaessa määräyksiä järjestelmän korjaamisesta.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisten lupien käsittelyn yhteydessä rakennusvalvonnalle annetaan pyydetessä ympäristönsuojeluviranomaisen lausunto jätevesien käsittelyjärjestelmän suunnitelmasta.

4.5.2 Eläinsuojien valvonta

Valtioneuvoston asetuksen eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta (1250/2014) eli ns. nitraattiasetuksen noudattamisen valvontaan kuuluvat mm. eläinsuojien lantalojen asianmukaisuus ja lannanlevitysaikojen noudattaminen. Asetusta valvotaan lähinnä muiden tarkastusten yhteydessä sekä valitusten tai ilmoitusten perusteella tehtävin tarkastuksin. Kangasalan ympäristönsuojelu käsittelee nitraattiasetuksen mukaiset lannan ja muiden orgaanisten lannoitevalmisteiden aumavarastoinnista sekä poikkeustilanteissa tehtävästä lannanlevityksestä toimitetut ilmoitukset. Ilmoituksia tulee vuodessa 5-15 kappaletta. Vuosittaiset ilmoitukset raportoidaan ELY-keskukselle.

4.5.3 Ympäristönsuojelumääräysten valvonta

Ympäristönsuojelulain mukaan kunta voi antaa ympäristönsuojelulain täytäntöön panemiseksi tarpeellisia paikallisista olosuhteista johtuvia, kuntaa tai sen osaa koskevia määräyksiä. Kangasalan nykyiset ympäristönsuojelumääräykset ovat tulleet voimaan 1.1.2014. Ympäristönsuojelumääräysten päivitystyö on parhaillaan käynnissä ja niiden on tarkoitus tulla voimaan alkuvuodesta 2021.

Kangasalan ympäristönsuojelumääräyksissä määritellään mm. viemäriverkoston ulkopuolisten alueiden talousjätevesien käsittelyn kannalta herkät alueet, joilla on annettu määräyksissä tiukempia käsittelyvaatimuksia. Ympäristönsuojelumääräyksissä on lisäksi määrätty mm. öljyjen, vaarallisten kemikaalien ja vaarallisten jätteiden varastoinnista; ajoneuvojen, koneiden ja laitteiden pesusta; rakennus- ja purkutöistä sekä kulkuväylien ja pihojen kunnossapito- ja puhtaanapitotöistä. Ympäristönsuojelumääräysten mukaan maanalainen käytöstä poistettu polttonestesäiliö putkistoinen on poistettava maaperästä.

Ympäristönsuojeluviranomainen voi erityisestä syystä hakemuksesta myöntää yksittäistapauksessa luvan poiketa ympäristönsuojelumääräyksistä. Päätösvalta on delegoitu ympäristöpäällikölle sekä ympäristötarkastajille. Poikkeamisesta ei saa aiheutua ympäristönsuojelumääräysten tavoitteiden syrjäytymistä. Ympäristönsuojelumääräysten valvontaa tehdään saapuneiden ilmoitusten, poikkeamisista tehtävien päätösten sekä valitusten käsittelyn yhteydessä. Poikkeamishakemuksia, jotka koskevat pääasiassa käytöstä poistettujen öljysäiliöiden jättämistä maaperään sekä haja-asutusalueen jätevesijärjestelmiä, käsitellään vuosittain 5-10.

4.6 Jätelain mukainen valvonta

Jätelain 124 §:n mukaan valvontaviranomaisen on määräajoin tarkastettava laitokset ja yritykset, joissa syntyy vaarallista jätettä sekä jätteen ammattimaista keräystä harjoittavan toiminnanharjoittajan toiminta. Jätteen ammattimaisesta keräyksestä on jätelain (646/2011) 100 § mukaan tehtävä ilmoitus jätehuoltorekisteriin merkitsemistä varten kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Kangasalla on rekisteröity 4 jätteen ammattimaista keräystoimintaa, jotka sisältävät 66 eri keräyspistettä. Rekisteröidyt toiminnot on lisätty ympäristönsuojelun valvontaohjelmaan ja niiden valvontatarve on arvioitu riskiperusteisesti. Toiminnot tarkastetaan pääsääntöisesti tarvittaessa (jätepisteet) tai viiden vuoden välein (keräystoiminnot). Jätepisteiden valvontaa on toteutettu valvontaprojekteina.

Vaarallisten jätteiden valvonnan kohdentamista varten tehdään projektiluontoinen esiselvitys, jossa kartoitetaan toiminnot, joissa muodostuu merkittävästi vaarallisia jätteitä. Valvonta keskitetään toimintoihin, joissa syntyy suuria määriä vaarallisia jätteitä tai joissa muodostuvat vaaralliset jätteet ovat ympäristön kannalta erityisen haitallisia. Tarkastettavat kohteet priorisoidaan riskiperusteisesti (syntyvän jätteen määrä ja laatu, toiminnan sijaintipaikka, aiheutuneet häiriöt, tehdyt haittailmoitukset, yms.). Valvontaa voidaan toteuttaa myös projektiluontoisesti toimialakohtaisesti.

Jätelain mukaiseen valvontaan kuuluu myös roskaantumisen ehkäiseminen ja jätehuollon asianmukaisen järjestämisen valvonta. Jätehuoltomääräysten ja jätelain mukaista valvontaa suoritetaan pääsääntöisesti ilmoitusten perusteella. Alueellinen jätehuoltoviranomainen siirtää päätöksillään liittymättömien kiinteistöjen valvonnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, mikäli kiinteistöä ei ole kehotuksesta huolimatta liitetty jätehuoltoon.

Rakennetussa ympäristössä sijaitsevien kohteiden osalta valvontaa tehdään yhteistyössä rakennusvalvonnan kanssa. Ympäristö- ja rakennusvalvonta tekee säännöllisiä maastokierroksia, joihin keskitetään saapuneet roskaantumista sekä rakennettua ympäristöä koskevat ilmoitukset. Kohteisiin tehdään paikalla käynti, jonka jälkeen ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin. Havaittuihin epäkohtiin puututaan selvityspyynnöillä ja kehotuksilla. Epäkohtien korjaamista seurataan tarkastuksilla ja mikäli havaittua epäkohtaa ei ole korjattu, viedään asia viranomaislautakunnan käsittelyyn tarvittavien määräysten antamiseksi. Viranomaislautakunta voi tehostaa annettua määräystä pakkokeinoin (uhkasakko, teettäminen tai keskeyttäminen). Hallintopakkokeinojen käytöstä aiheutuvista viranomais tarkastuksista on mahdollista periä taksan mukainen maksu.

4.7 Maa-ainelain valvonta

Maa-ainelain (555/1982) mukaan kunnan valvontaviranomaisen tehtävänä on ohjata ja valvoa maa-ainesten ottamista. Maa-ainesten oton määräysten noudattamista valvoo kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetussa laissa (64/1086) tarkoitettu ympäristönsuojeluviranomainen, joka on Kangasalla viranomaislautakunta ja sen alainen Kangasalan ympäristö- ja rakennusvalvonta.

Maa-ainelain mukainen valvonta käsittää maa-ainesten ottoluvan saaneiden kohteiden tarkastuksen. Kaikilla lupakohteilla tehdään alkutarkastus ennen ottotoiminnan aloittamista sekä lopputarkastus, kun ottaminen on päättynyt tai luvan voimassaoloaika on kulunut umpeen. Vuosittain tarkastetaan, että lupakohteissa noudatetaan ottosuunnitelmaa ja lupapäätöksessä asetettuja ehtoja. Maa-ainelakia ei sovelleta rakentamisen yhteydessä irrotettujen ainesten ottamiseen ja hyväksikäyttöön, kun toimenpide perustuu viranomaisen antamaan lupaan tai hyväksymään suunnitelmaan.

Maa-ainesten ottamista koskeva lupahakemus ja samaa hanketta koskeva ympäristölupahakemus käsitellään yhdessä ja ratkaistaan samalla päätöksellä. Asian käsittelyssä noudatetaan ympäristönsuojelulain säädöksiä. Valvontamaksut ja lupahakemuksen käsittelymaksut määräytyvät maa-ainestaksan mukaisesti. Yhteislupia valvotaan maa-ainelain mukaisesti kerran vuodessa.

Mikäli luvan haltija ilmoittaa etukäteen tammikuun loppuun mennessä, ettei maa-aineksia kyseisenä vuonna oteta, ei lupakohdetta silloin normaalista tarkasteta eikä peritä valvontamaksua. Luvan haltijan on toimitettava vuosittaiset ottotiedot sähköisesti valtion ylläpitämään Notto-järjestelmään tai lupavalvojalle.

Maa-ainesten ottamistoiminnan valvonnasta ja luvan käsittelystä peritään luvan hakijalta maksu, jonka perusteet ja suuruus on määrätty Kangasalan viranomaislautakunnan 12.9.2018 § 70 hyväksymässä taksassa, joka on tullut voimaan 1.10.2018.

Lupaa kiven, soran, hiekan, saven tai mullan ottamiseen ei tarvita, jos aineksia otetaan omaa tavanomaista kotitarvekäyttöä varten asumiseen tai maa- ja metsätalouteen. Kotitarveotosta tulee ilmoittaa valvontaviranomaiselle ottamispaikan sijainti ja arvioitu ottamisen laajuus silloin, kun ottamisalueelta on otettu tai on tarkoitus ottaa enemmän kuin 500 kuutiometriä maa-aineksia.

4.8 Vesilain mukainen valvonta

Vesilain (587/2011) valvontaviranomaisia ovat kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja ELY-keskukset. Vesilain säännellään vesien käyttöä, vesistöön rakentamista, uittoa, maa- ja metsätalouden kuivatusta, vesistön järjestelyä ja pohjaveden ottamista. Vesilain mukainen lupaviranomainen on aluehallintovirasto.

Vesilain mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen käsittelee ojitusta koskevat erimielisyydet, jotka eivät edellytä lupaa, eikä niitä käsitellä ojitustoimituksessa. Ojitusta koskevat asiat tulevat kunnan ympäristönsuojeluviranomaiseen vireille yleensä asianosaisten kirjallisesta vireillepanosta. Ruoppauksista ja koneellisesta vesikasvien niitosta tai poistosta tulee ilmoittaa 30 vrk:ta ennen ELY-keskukselle ja vesialueen omistajalle. ELY-keskus pyytää ilmoituksista kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen kommentit.

4.9 Vesihuoltolain valvonta

Vesihuoltolain 5 §:n mukaan kunnan tehtävänä on kehittää vesihuoltoa alueellaan yhdyskuntakehitystä vastaavasti yhteistyössä vesihuoltolaitosten sekä muiden kuntien kanssa. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen toimii vesihuoltolain mukaisena valvontaviranomaisena yhdessä terveydensuojeluviranomaisen sekä ELY-keskuksen kanssa.

Ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävänä on valvoa vesihuoltolain mukaisia tehtäviä ympäristönsuojelun näkökulmasta ja vastata verkostoihin liittymisvelvollisuuden valvonnasta.

Vesihuoltolaitoksen toiminta-alueiden tulee kattaa alueet, joilla kiinteistöjen liittäminen vesihuoltoverkostoon on tarpeen toteutuneen tai suunnitellun yhdyskuntakehityksen vuoksi. Vesihuoltolain 10 §:n mukaan pääsääntö on, että vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella oleva kiinteistö on liitettävä laitoksen vesijohtoon ja jätevesiviemäriin. Taajamien ulkopuolella sijaitsevia kiinteistöjä koskevat tietyt liennytykset. Liittymisvelvoitteesta voi hakea vapautusta kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta (11 §).

Vesihuoltolain mukaista liittymisvelvollisuuden valvontaa tehdään tällä hetkellä ilmoitusten perusteella. Kiinteistöjä kehoitetaan liittymään vesihuoltoverkostoon tai hakemaan vesihuoltolain mukaista vapautusta. Vesihuoltolain mukaisia vapautushakemuksia käsitellään nykyisin n. 10 vuosittain. Yleisimmin vireille tulevat vapautushakemukset koskevat kantovedellisiä saunarakennuksia.

4.10 Luonnonsuojelulain valvonta

Luonnonsuojelulain 6 §:n mukaan kunnan tulee edistää luonnon- ja maisemansuojelua alueellaan. Kunnalla ei tämän yleisen edistämistehtävän lisäksi ole muita varsinaisia luonnonsuojelulain mukaisia viranomaistehtäviä kuin yksityismailla olevien luonnonmuistomerkkien rauhoituksesta ja lakkauttamisesta päättäminen luonnonsuojelulain 26 ja 28 §:n pykälien mukaisesti.

Puu, puuryhmä, siirtolohkare tai muu niitä vastaava luonnonmuodostuma, jota sen kauneuden, harvinaisuuden, maisemallisen merkityksen, tieteellisen arvon tai muun vastaavan syyn vuoksi on aihetta erityisesti suojella, voidaan määrätä rauhoitetuksi luonnonmuistomerkiksi. Kangasalla on 11 luonnonmuistomerkkiä, jotka kaikki ovat erityisiä vanhoja ja usein maisemaa hallitsevia puita. Luonnonmuistomerkkin rauhoittamisesta yksityismaalla päättää Kangasalan kaupungin elinympäristölautakunta. Elinympäristölautakunta voi myös lakkauttaa luonnonmuistomerkkin rauhoituksen joko maanomistajan hakemuksesta tai Ely-keskuksen esityksestä, jos rauhoitukselle ei ole enää perusteita tai rauhoitus estää jonkin yleisen edun kannalta merkittävän suunnitelman toteuttamisen. Lakkauttamisesta on hankittava Ely-keskuksen lausunto. Jos asia on tullut vireille Ely-keskuksen esityksestä, maanomistajaa on kuultava asiasta.

Ympäristönsuojelu edistää luonnonsuojelua muun muassa esittämällä yksityisten luonnonsuojelualueiden perustamista sellaisille kaupungin omistamille maille, jotka täyttävät luonnonsuojelualueiden perustamisedellytykset. Tällaisia edellytyksiä ovat alueella esiintyvä uhanalainen tai harvinainen eliölaji tai ekosysteemi, alueella on luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja, alueella on erityinen luonnonmuodostuma, erityisen kaunis alue tai harvinaistuva perinneluontotyyppi, tai että tietyn luontotyypin tai eliölajin suotuisan suojelutason säilyttäminen vaatii sitä. Alue voi olla myös muutoin niin edustava tai arvokas, että sen suojelu katsotaan luonnon säilyttämisen kannalta tarpeelliseksi. Lopullisen perustamispäätöksen tekee ELY-keskus.

4.11 Muu lainsäädäntö

4.11.1 Kemikaalilaki ja REACH-asetus

Kemikaalilain mukaisessa valvonnassa ovat keskeisessä roolissa Pirkanmaan pelastuslaitos ja Turvatekniikan laitos, jotka käsittelevät mm. kemikaali-ilmoitukset. Valvontaa suoritetaan yhdessä em. tahojen kanssa. Kemikaalionnettomuuksien torjunnasta säädetään öljyvahinkojen torjuntalaissa. Torjuntaa suorittavat pääasiassa pelastuslaitos, ELY-keskus ja kunnan öljyvahinkojen torjuntaviranomainen.

Kemikaalilain (599/2013) 11 §:n mukaan ympäristönsuojeluviranomainen valvoo ympäristöhaittojen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi REACH-asetuksen aineen käytön olosuhteita ja turvallisuustoimenpiteitä (artiklat 14 ja 37) ja luvanvaraisten aineiden käyttöä (VII osasto) ja aineen rajoituksia koskevan 67 artiklan säännösten noudattamista ympäristönsuojelulain mukaisessa ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavien toimintojen valvonnassa siltä osin, kun valvonta koskee toiminnanharjoittajan velvoitetta huolehtia ympäristöhaittojen ehkäisemisestä ja torjumisesta kemikaalin käytössä ja varastoinnissa.

Valvontaa toteutetaan muiden valvontatoimien yhteydessä siltä osin, kuin valvonta koskee toiminnanharjoittajan velvoitetta huolehtia ympäristöhaittojen ehkäisemisestä ja torjumisesta kemikaalin käytössä ja varastoinnissa. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on laatinut REACH-asetusta koskevan valvontaoppaan ympäristönsuojeluviranomaiselle (Ympäristöhallinnon ohjeita 7/2014), jota hyödynnetään valvonnassa.

4.11.2 Maastoliikennelaki ja vesiliikennelaki

Maastoliikennelain ja vesiliikennelain mukaan lain nojalla annettujen lupien valvonta kuuluu kunnassa ympäristönsuojeluviranomaiselle. Muilta osin maastoliikennettä ja vesiliikennettä valvoo poliisi. Maastossa tai vesialueella suoritettavien kilpailujen ja harjoitusten toistuvaan tai pysyvään järjestämiseen samalla alueella on haettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lupa. Maastoliikennelain mukainen lupa on haettava myös yksittäisen tapahtuman järjestämiseen, jos tapahtumasta on odotettavissa huomattavia haittoja luonnolle, muulle ympäristölle, asutukselle, yleiselle virkistyskäytölle, kalastukselle tai muulle yleiselle tai yksityiselle edulle. Vesiliikennelain mukaan lupa yksittäiseen tapahtumaan on haettava, jos tapahtumasta on odotettavissa merkityksellisiä ympäristöhaittoja.

Maastoliikennelain mukaisia rajoituksilla on kielletty moottorikäyttöisten ajoneuvojen ajo Vehoniemellä sekä jääpeitteisellä vesialueella Kaukajärvellä, Ukkijärvellä ja Onkijärvellä. Vesiliikennelain mukaisia rajoituksia on Kangasalan alueella 11 vesialueella. Rajoitukset koskevat moottoriveneliikenteen kieltä tai vesiliikenteen nopeusrajoituksia.

4.11.3 Laki merenkulun ympäristönsuojelusta

Merenkulun ympäristönsuojelulain (1672/2009) mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen hyväksyy huvivenesataman jätehuoltosuunnitelman ja valvoo satamien jätehuoltoa.

Jätehuoltosuunnitelma merkitään ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Velvoite koskee tällä hetkellä yli 50 aluksen satamia, joita ei ole Kangasalan alueella.

4.12 Ympäristön tilan seuranta

Laki kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta (1986/64) edellyttää, että kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tulee huolehtia ympäristön tilan seurannasta sekä siihen liittyvistä selvityksistä ja tutkimuksista.

Kangasalan järvien tilaa tarkkaillaan säännöllisesti. Kangasalan järvistä 41 on mukana järvitarkkailusuunnitelmassa. Viimeisin suunnitelma on laadittu vuosille 2014–2023. Mukaan on pääosin valittu järviä, joihin kohdistuu ulkopuolista kuormitusta, esimerkiksi rantarakentamista tai maa- /metsätalouden päästöjä. Suunnitelman mukaisen näytteenoton tarkoitus on selvittää järvien veden laatua ja käyttökelpoisuutta. Vedenlaatua seurataan järvestä riippuen 2–10

vuoden välein. Myös tarkkailusuunnitelman ulkopuolella otetaan vesinäytteitä tarvittaessa, esimerkiksi yllättävien leväkukintojen tai rakentamis- ja selvityshankkeiden yhteydessä.

Järvien vedenlaatua seurataan myös velvoitetarkkailuilla. Tarkkailuvelvoite voidaan antaa esimerkiksi ympäristö- tai maa-ainesuunnan vaatimille toiminnoille. Tarkkailun tulokset antavat tietoa vesistöjen kuormituksesta ja vesien tilan muutoksesta. Vaikka toiminta olisi jo päättynyt, velvoitetarkkailu voi edelleen jatkua. Tällöin seurataan veden laadun muutoksia pidemmällä aikavälillä.

Kangasalan kaupunki on mukana valtakunnallisessa leväseurannassa. Leväseurantapisteitä on neljä - Kirkkojärvellä, Roineella, Ukkijärvellä sekä Vesijärvellä. Levätilannetta seurataan kesäkuun alusta elokuun loppuun. Ympäristönsuojelu kerää levätiedot Järviwiki-sivustolle, josta löytyy tietoa myös muista levähavainnoista niin ympäri Pirkanmaata kuin Suomeakin.

5 Valvontaohjelma

Valvontaohjelma muodostuu laitosluelestosta, jossa on esitetty ympäristölupavaraiset, rekisteröitävät ja yleisen ilmoitusmenettelyn varaiset laitokset, maa-ainestenottoluvat ja jätelain 100 §:n mukaiset jätteiden keräystoiminnat sekä tieto näiden laitosten vuosittaisen kirjanpidon toimittamisvelvollisuudesta. Valvontaohjelma päivitetään tarvittaessa viranhaltijoiden toimesta ja sitä muokataan vuosittain laitoslueleston ja havaittujen valvontatarpeiden mukaisesti. Ohjelman mukainen valvonta on lupa- ja rekisteröintivelvollisten toimintojen osalta maksullista.

Valvontaohjelmassa on esitetty seuraavat laitosta koskevat tiedot: toiminnanharjoittajan nimi, diaarinumero, laitostyyppi, toimipaikan osoite ja kiinteistötunnus, ympäristölupapäätöksen tai rekisteröinnin päivämäärä, ympäristöluvan tarkistuspäivämäärä, sijainti pohjavesialueella, tarkastustiheys, viimeisin tarkastus, seuraava tarkastuskäynti. Yksityiskohtaisen toimenpide- ja kohdelueleston julkistaminen saattaa heikentää valvonnan tavoitteiden toteutumista, joten valvontaohjelmaa voidaan pitää ei-julkisena asiakirjana.

Valvontaohjelma on laadittu toimiala- ja laitospohjaisen riskinarvioinnin yhdistelmänä, jossa tarkastukset suoritetaan 3-5 vuoden välein. Valvontaohjelmassa valvottavat laitokset on jaettu

kahteen luokkaan; kerran kolmessa vuodessa tarkastettavat ja kerran viidessä vuodessa tarkastettavat laitokset.

Kerran kolmessa vuodessa tarkastettavia kohteita ovat pohjavesialueilla olevat laitokset, haihtuvia orgaanisia yhdisteitä käyttävät toiminnat, mineraalituotteiden valmistus, liikenne, jätteen ammattimainen käsittely sekä osa eläinsuojista. Viiden vuoden välein tarkastettavia kohteita ovat energian tuotantolaitokset, jakeluasemat, eläinsuojat sekä muut toiminnot. Pohjavesialueilla sijaitsevat laitokset tarkastetaan kolmen vuoden välein. Maa-aineslupakohteiden vuosittaisen tarkastuksen yhteydessä tarkastetaan myös louhinnalle ja murskaukselle myönnetyn toiminnan ympäristöluvan mukaisuus.

Ympäristölupavelvollisilla sekä rekisteröidyillä toiminnoilla on kirjapitovelvollisuus toimintoihinsa liittyvistä asioista. Joidenkin toimintojen osalta kirjanpito on pyydettäessä esitettävä valvontaviranomaiselle ja joillakin toiminnoilla raportointi tulee toimittaa vuosittain. Valvontaohjelmassa on esitetty tieto vuosiyhteenvedon raportoinnista. Yleensä kirjanpito pyydetään toimittamaan ainakin tarkastuksien yhteydessä.

6 Valvonnan resurssit

Viranomaislautakunnan alaisuudessa toimivassa ympäristövalvonnassa lupa- ja valvontatarkastuksia tekee ympäristöpäällikkö, kaksi ympäristötarkastajaa sekä ympäristösuunnittelija. Tehokas valvontatoiminta edellyttää ympäristönsuojeluviranomaisen toimivallan osittaista delegointia viranhaltijoille. Kangasalan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisena toimiva viranomaislautakunta on päätöksellään 24.4.2019 § 38 siirtänyt toimivaltaansa ympäristövalvonnan viranhaltijoille.

Ympäristölupien valmistelua tekee kaksi henkilöä ja ympäristönsuojelun valvontaa 3 henkilöä. Lisäksi yksi henkilö vastaa luonnonsuojelulain mukaisista asioista. Ympäristölupien, rekisteröityjen ja yleisen ilmoitusmenettelyn mukaiset valvontakohteet on jaettu ympäristötarkastajien kesken toimialoittain. Ympäristöpäällikkö ja toinen ympäristötarkastaja valvovat maa-ainestenottoa. Valvontaan käytettävästä työajasta määräaikaistarkastuksiin käytetään noin 25 % työajasta. Suurin osa valvonnan työajasta kuluu haitankärsijöiden ilmoittamien kohteiden valvontaan.

Ympäristönsuojelulain muutosten myötä valtion valvomia lupalaitoksista muutama on siirtynyt kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvontaan esimerkkeinä broilerikasvattamo sekä teurastamo. Yksi broilerikasvattamo on siirtynyt uuden ympäristöluvan myötä valtion ympäristönsuojeluviranomaisen valvontaan.

7 Yhteistyö

Kangasalan kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen ja sen alainen ympäristövalvonta tekee yhteistyötä Pirkanmaan ELY-keskuksen, terveydensuojeluviranomaisen, rakennusvalvonnan ja maankäytön kanssa sekä pelastusviranomaisen, turvallisuus- ja kemikaaliviraston TUKES:in, poliisin, syyttäjän ja tullin kanssa. Viranomaisten yhteistyötä korostaa myös ympäristönsuojelulakiin (187 §) kirjattu viranomaisten välisestä virka-apusta säädetty velvoite, jonka mukaan valvontaviranomaisten on annettava toisilleen pyynnöstä virka-apua niiden tässä laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi.

Pirkanmaan ELY-keskus on varannut kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle mahdollisuuden olla läsnä valtion valvontaviranomaisen ympäristölupakohteiden valvontatarkastuksissa. Lisäksi yhteistyöhön valtion valvontaviranomaisen kanssa kuuluu mm. ELY:n järjestämät kuntien ympäristönsuojeluviranhaltijoille suunnatut kuntayhteistyöpäivät.

Terveydensuojeluviranomaiselta pyydetään lausunto ympäristölupahakemuksista sekä vesihuoltolain mukaisista vapautushakemuksista. Terveydensuojeluviranomaisen kanssa tehdään lisäksi yhteistyötä meluhaittojen valvontaan liittyvissä tapauksissa. Terveydensuojeluviranomainen vastaa sisätiloihin kantautuvasta melusta ja ympäristönsuojeluviranomainen ulkomelusta. Rakennusvalvonnan kanssa tehdään yhteistyötä mm. rakennetun ympäristön valvontaan liittyvissä tapauksissa. Maankäytön kanssa yhteistyötä tehdään mm. kaavavalmisteluun liittyen antamalla lausuntoja kaavahankkeisiin sekä ympäristösuunnittelija osallistuu luontokartoitusten tekemiseen. Alueellisen jätehuoltoviranomaisen kanssa valvotaan yhteistyössä jätehuoltoon liittymättömiä kiinteistöjä ja jätehuollon järjestämistä. Pelastuslaitoksen kanssa tehdään yhteistyötä kemikaalivalvonnan ja ympäristönsuojelumääräysten valvonnan osalta. Myös öljyvahinkojen torjuntalain mukainen yhteistyö on tiivistä pelastuslaitoksen kanssa.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen velvollisuuksiin kuuluu toimivaltaansa kuuluvien lakien noudattamisen valvonnan lisäksi myös velvollisuus tehdä lainsäädännössä tarkemmin kuvatuissa tapauksissa tutkintapyyntö poliisille lainrikkojien rikosoikeudelliseen vastuuseen saattamiseksi, jonka perusteella seurauksena on rangaistus, mahdollinen vahingonkorvaus tai rikoshyödyn menettäminen. Valvontaviranomaisen toimimisvelvollisuus perustuu ympäristönsuojelulain 18 luvun, vesilain 14 luvun, jätelain 13 luvun, maa-aineslain 14 §:n ja kemikaalilain lukujen 9 ja 10 säännöksiin. Tutkintapyyntöä koskeva asia on salassa pidettävä siihen asti, kunnes asia on viety tuomioistuimeen tai poliisi tai syyttävä vie asian muutoin päätökseen.

8 Valvontasuunnitelman ja -ohjelman seuranta

Valvontasuunnitelman ajantasaisuutta seurataan suunnitelmakauden 2020-2023 aikana ja siihen tehdään tarvittaessa tarkastuksia myös kauden aikana. Valvonnan toteutumista seurataan valvontaohjelman toteutuman kautta vuosittain, ja valvonnasta tehtyjen havaintojen myötä valvonnan painopisteitä muutetaan tarpeen mukaan. Valvontaohjelmaa päivitetään tarpeen mukaan.

Edellistä valvontasuunnitelmaa 2016-2019 ei ole tarkastettu sen voimassa olon aikana ja valvonta on tapahtunut pitkälti vuosittaisen valvontaohjelman mukaisena. Valvontaohjelmassa on ollut suunniteltuna 97 tarkastusta ja niistä toteutui 79. Valvontaohjelman mukaiset tarkastukset on saatu suoritettua kohtuullisesti. Osassa tapauksissa tarkastus siirrettiin seuraavalle vuodelle esim. toiminnanharjoittajan vaihtumisen johdosta tai lupahakemuksen vireilläolosta johtuen. Ympäristövalvonnassa on ollut muutamana vuotena harjoittelija tai kesätyöntekijä apuna määräaikaistarkastuksissa. Heistä on ollut apua mm. tarkastusajankohdista sopimisessa sekä tarkastusmuistioiden laatimisessa.